IV № 10201

Ун. библиотека
ПЛОВДИВ
Дар. Инв.№ 147
1946

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТѢ ИМОТИ
Институтъ за защита на растенията

Следъ като прочетешъ това упѫтване, предай го на приятелитѣ си, за да го прочнтатъ и тѣ.

УПѪТВАНЕ № 48

РАПИЧНИЯТЪ БРЪМБАРЪ (ENTOMOSCELIS ADONIDIS PALL) И СРѢДСТВА ПРОТИВЪ НЕГО

Рѣпицата, поради нейното лесно отглеждане, ранното ѝ пожънване и добрата цена, която тя намира на стопанския пазаръ, презъ последнитѣ 10—15 години доби широко разпространение, особено въ Северна България. Едновременно, обаче, съ разширение на площьта заемана отъ тази култура, тя се нападна отъ единъ бръмбаръ, извѣстенъ съ името рапиченъ бръмбаръ, който по редъ благоприятни причини се разпространи масово изъ цѣлата засѣта съ рѣпица площь въ северна България и редъ години вече непрекѫснато, не само че я повреждa или унищожава въ по-голѣма или по-малка степень, но и силно застрашава сѫществуването на тази култура.

Този бръмбаръ за сега се явява и като най-опасенъ насѣкоменъ неприятель на рѣпицата въ страната. Срещу него сѫ познати сигурни срѣдства, които приложени правилно, могатъ да го ограничатъ въ твърде голѣма степень и рѣпицата да се запази напълно. Преди да посочимъ тѣзи срѣдства, нека се запознаемъ на кратко съ белезитѣ на насѣкомото и неговия животъ.

Бръмбарътъ е продълговатъ, изпъкналъ, дълъгъ 8—10 мм. и широкъ 4—5 мм., отгоре е червенъ; долната страна на тѣлото, краката и пипалата черни; отзадъ на темето по срѣдата има една черна точка; гръдниятъ щитъ съ доста голѣмо черно петно; твърдитѣ криле съ по една надлъжна черна ивица по срѣдата и по вѫтрещния ръбъ? (фиг. 1.).

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ

Яйцето е елептично, дълго около 1 мм. и широко 0.5 съ червенъ до червено-кафявъ цвѣтъ.

Ларвата, наскоро излюпена, има охрено-жълтъ цвѣтъ, следъ което става кафяво-черна, съ изключение на часть отъ коремната страна, която запазва първоначалния цвѣтъ. Тѣлото ѝ е съставено отъ 12 пръстенчета, безъ главата, съ малки пѫпчици, снабдени съ по нѣколко космици; на тритѣ предни

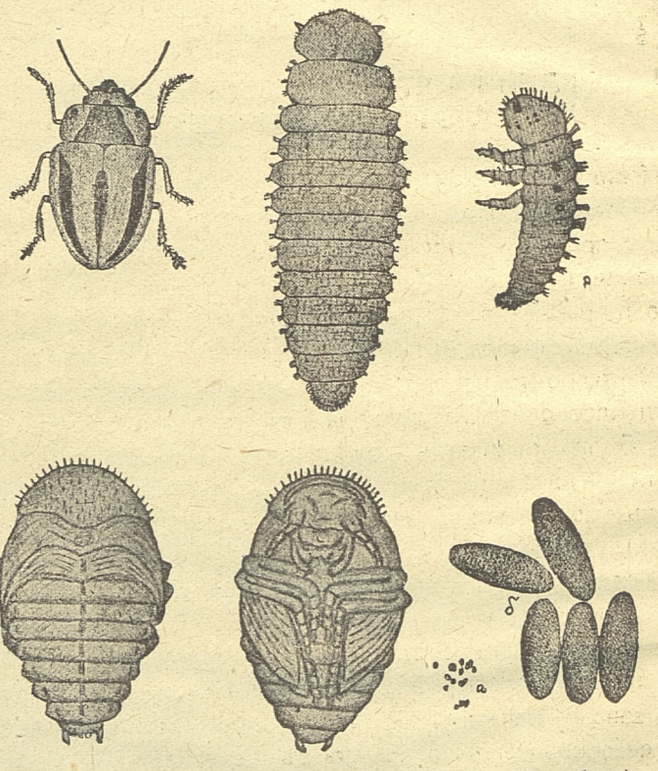

Фиг. 1. Рапиченъ бръмбаръ: възрастно насѣкомо (бръмбаръ); ларва (възрастна), гледена отгоре; млада ларва, гледана отъ страни; какавида, гледана отгоре и отдолу и яйца, Всички уголѣмени. Ориг. рис.

(гръдни) пръстенчета има по единъ чифтъ крака. Главата е покрита съ якъ. хитинестъ пласть съ черъ цвѣтъ; има яки челюсти. Нарастнала достига до 1.4 см.

Какавидата е жълто-червена, дълга 9 мм. и широка 5 мм.

Животътъ на рапичния бръмбаръ е следния: зимува като яйца снесени на повърхностьта на земята, или слабо заровени въ пръстьта. Презъ първитѣ дни на мартъ, а понѣкога още и въ края на февруарий, или по-рано яйцата започватъ да се люпатъ и се появяватъ млади ларви, но излюпването на яйцето може да продължи, въ зависимость отъ времето и мѣстото, до края на мартъ и по-късно. Ларвитѣ веднага заематъ младитѣ рѣпици и започватъ да изяждатъ нежнитѣ имъ листа и върхове, като оставятъ само жилкитѣ и по-грубата часть отъ стъблото, отъ което нежнитѣ още растения силно пострадватъ или изсъхватъ, особено ако ларвитѣ сѫ масово, а рѣпицитѣ слаби. Обикновенио, ларвитѣ биватъ събрани на отдѣлни мѣста изъ посѣва, кѫдето се образуватъ първитѣ петна на унищожената рѣпица. На тѣзи петна ларвитѣ сѫ струпани най-много по периферията, като образуватъ черна ивица съ различна дебелина, въ зависимость отъ количеството на ларвитѣ. Нощемъ и при лошо време (дъждъ, вѣтъръ или студъ) ларвитѣ се събиратъ подъ най-долнитѣ листа или въ сухитѣ такива. При свършване на храната въ известна мѣстность, ларвитѣ странствуватъ масово и търсятъ нови мѣста заети отъ рѣпици. Въ края на живота си тѣ се разпръскватъ и преминаватъ въ земята, кѫдето какавидиратъ. Следъ около 3 седмици, къмъ първитѣ дни на май или края на априлъ, започватъ да се появяватъ младитѣ бръмбари. Последнитѣ се хранятъ въ начало съ листата на цвѣтнитѣ части, а по-късно и съ чушкитѣ на рѣпицата, които тъкмо тогава се образуватъ и, ако бръмбаритѣ сѫ масово, повредитѣ сѫ голѣми. Презъ юний, бръмбаритѣ преминаватъ въ земята, кѫдето прекарватъ лѣтенъ сънь до септемврии или октомврий, презъ което време щомъ падне първи дъждъ излизатъ отъ земята и заематъ току-що поникналитѣ млади рѣпици, хранятъ се съ тѣхнитѣ листа, като понѣкога, ако рѣпицитѣ сѫ слаби, могатъ да имъ причинятъ значителни повреди. Наскоро следъ това, бръмбаритѣ се оплодяватъ многократно и снасятъ яйцата си по пръстьта, не далечъ отъ рѣпичнитѣ растения, следъ което въ голѣмата си часть умиратъ.

Освенъ рапицата и рѣпицата рапичниятъ бръмбаръ и неговата ларва нападатъ листата и на много други културни и диви кръстоцвѣтни растения, но като вреденъ у насъ той се явява само за рѣпицата.

Срѣдства за борба

Противъ рапичниятъ бръмбаръ съ успѣхъ могатъ да се употрѣбятъ различни механични и химични (контактни и вѫтрешни отрови) срѣдства. Споредъ досегашнитѣ проучвания и опитъ като най-радикални се препоржчватъ следнитѣ:

1. **Събиране и избиване на бръмбаритѣ наесень, веднага следъ като тѣ сѫ заели рѣпицата и преди да започнатъ да снасятъ яйцата си.** Това може да се прави съ рѫце или съ помощьта на лъжици, като бръмбаритѣ се поематъ отъ земята или отъ растенията и се поставятъ въ сѫдове съ рѣдка гасена варь или съ вода надъ която се налива малко петролъ или най-добре само въ праздни газени тенекии, отъ които тѣ не могатъ да излѣзатъ. По този начинъ, рѣпицитѣ лесно могатъ да се изчистятъ отъ бръмбаритѣ. Най-добре е за това събиране да се използува младежьта.

2. **Пръскане на рѣпицитѣ съ парижка зеленина до като ларвитѣ сѫ още млади.** Това пръскане трѣбва да се направи единъ или два пѫти. Първото пръскане трѣбва да се извърши непосрѣдственно следъ като сѫ се появили голѣма часть отъ ларвитѣ и до като последнитѣ сѫ още съвсемъ млади. При него трѣбва да се употрѣби 250—300 гр. парижка зеленина за 100 литри вода. Второто пръскане трѣбва да се направи следъ нѣколко (отъ 5 до 10) дни, въ зависимость отъ времето и отъ по-бързото или по-продължителното излюпване на останалитѣ яйца и развитие на ларвитѣ. Понеже съ това пръскане се атакуватъ по-възрастни ларви трѣбва да се употрѣби 300 гр. парижка зеленина на 100 литри вода. Къмъ това пръскане трѣбва да се прибѣгне когато чрезъ първото пръскане ларвитѣ не сѫ премахнати въ голѣма степень. Както при първото, така и при второто пръскане трѣбва да се напръскатъ много добре всичкитѣ листа на застрашената отъ ларвитѣ рѣпица, като се гледа да се напръскатъ по-изобилно мѣстата, кѫдето ларвитѣ сѫ най-много концентрирани и предъ които тѣ се движатъ. Незастрашенитѣ мѣста не трѣбва да се пръскатъ.

Като указатель, че има появени ларви и започва тѣхната вредна деятелность, сѫ наяденитѣ листа и засъхналитѣ растения, които лесно се забелязватъ изъ посѣвитѣ.

Приготвянето на водна смѣсь отъ парижка зеленина става така:

За 100 литри вода се оттѣгля 250 или 300 гр. зеленина и 500 или 600 гр. доброкачествена негасена варь. Предварително варьта се погасява по отдѣлно, следъ което се разрѣдява съ вода на варно млѣко. Отдѣлно въ подходящъ сѫдъ (най-добре порцеланово блюдо или чаша) парижката зеленина се размѣсва съ съвсемъ малко вода много добре на тѣсто, което постепенно се разрѣдява съ повече вода на рѣдка каша и се излива въ общия сѫдъ, въ който предварително е налѣто варното млѣко, като се прибавя и останалата вода до 100 литри. Разтриването на парижката зеленина предварително на тѣсто е необходимо, за да се размѣсятъ напълно всички частици съ вода; въ противенъ случай тѣ ще изплуватъ на повърхностьта. За сѫщата цель се препоржчва при поставяне на размитата зеленина и варното млѣко въ общиятъ сѫдъ тѣ да се прецеждатъ презъ гѫсто сито

Понеже парижката зеленина лесно се утаява, винаги преди пълненето въ пръскачката течностьта въ общия сѫдъ трѣбва да се разбърква много добре. Сѫщо така и въ гръбнитѣ пръскачки течностьта отъ време на време трѣбва да се разклаща. Затова, по добре е да се употрѣби *ураниева зеленина,* която има по-голѣма плаваемость и по-бавно се утаява.

За правилното употрѣбяване на парижката зеленина и за постигане най-добри резултати е необходимо да се спазватъ още следнитѣ правила:

1. Течностьта за пръскане трѣбва да се приготви точно споредъ горната рецепта и да се изпръска още сѫщия день на приготвянето ѝ, като при пълненето на пръскачкитѣ се разбърква презъ гѫсто сито.

2. Изпръскваната течность трѣбва да излиза отъ разпръсквача на съвсемъ ситни, като прахъ капчици, които да покриятъ равномѣрно като гѫста роса и по възможность отъ всѣкѫде пръсканитѣ рѣпични растения. Това се постига, ако течността въ пръскачкитѣ се държи винаги подъ известно налѣгане, а разпръсквача стои на около $^3/_4$ м. отъ пръсканото растение и струята не се задържа на едно мѣсто, а се мѣсти преди течността да почне да се стича по листата.

3. Да не се пръска, презъ време на дъждъ, непосрѣдствено преди дъждъ, или наскоро следъ дъждъ и при роса. Сѫщо така, не трѣбва да се пръска въ вѣтровито време, защото не само, че пръскането не става правилно, но и часть отъ разтвора бива отнесенъ отъ вѣтъра и пропада

4. При работене съ парижката зеленина се изисква голѣма внимателность и чистота, защото тя е силна отрова. Добре е да се работи съ специални очила или маска, за да не попаднатъ частици въ устата, носа и другаде изъ тѣлото. Следъ пръскането всички сѫдове и апарати трѣбва да се измиятъ много добре и въ необходимитѣ мѣста да се намажатъ съ машинно масло, а рѫцетѣ и лицето се измиятъ добре съ сапунъ.

Освенъ парижка зеленина, противъ рапичния бръмбаръ може да се употрѣбятъ и други допуснати въ страната химични срѣдства, а сѫщо така и нафтъ, съ който се напръскватъ само петната, кѫдето сѫ концентрирани главно ларвитѣ, или като сѫщитѣ мѣста се *опожарятъ съ помощьта на слама.* Но последнитѣ две срѣдства не сѫ радикални, защото съ тѣхъ се унищожава часть отъ посѣва и затова тѣ не се препорѫчватъ, освенъ при случаитѣ, когато не може да се намѣри парижка зеленина, или други химични срѣдства. Отъ всички химични срѣдства, съ най-голѣми достоинства и най-икономична се явява парижката зеленина.

Отъ всичко изложено се вижда, че най-добре е рапичниятъ бръмбаръ да се атакува въ два момента: **като възрастенъ бръмбаръ наесень (септември и октомврий),**

веднага следъ заемането на младитѣ рѣпици и преди снасянето на яйца, чрезъ събиране на бръмбаритѣ и на пролѣть, непосрѣдствено следъ появяване на една значителна часть отъ ларвитѣ, чрезъ двукратно пръскане застрашенитѣ рѣпици съ парижка зеленина.

П. Чорбаджиевъ

Земедѣлци,

Болеститѣ и неприятелитѣ на земедѣлскитѣ култури намаляватъ силно вашитѣ доходи. Противъ много отъ тѣхъ науката е дала сигурни и ефтини срѣдства. Съ малки усилия вие можете да се гарантирате противъ повреди отъ болести и неприятели и да увеличитѣ доходитѣ си. Болеститѣ и неприятелитѣ по земедѣлскитѣ култури не се дължатъ на времето или на грѣшки въ обработката. Тѣ се причиняватъ отъ разни паразити, както тѣзи при човѣка и животнитѣ. Не оставяйте болеститѣ и неприятелитѣ да Ви лишаватъ отъ плода на вашия трудъ, а се отнасяйте редовно за съветъ до Института за защита на растенията, който дава съвети и упѫтвания безплатно.

Адресъ на Института е:

Институтъ за защита на растенията

Булевардъ Князъ Симеонъ Търновски, № 2 — София

Пощенска кутия 238

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ

Материалитѣ за изследване, на тѣжесть до 500 грама да се изпращатъ като мостра безъ стойность, като се придружаватъ винаги съ подробна обяснителна бележка (освенъ отдѣлно изпратено писмо).
